

El Museu d'Arqueologia de Catalunya (mac) es compromet amb la bioètica i millorarà el tractament de les restes humanes que conserva

- **El Museu d'Arqueologia de Catalunya (mac) revisarà les seves col·leccions des d'una perspectiva bioètica amb la creació d'un comitè d'experts.**
- **S'enterraran avui les restes momificades d'un infant de context no arqueològic, conservades al Laboratori de Paleopatologia del mac des dels anys setanta, a les que s'han donat el nom d'*Estel***
- **La iniciativa és pionera a Catalunya i pretén explorar i promoure una perspectiva més respectuosa amb la dignitat humana. Fomentarà, així, la reflexió crítica sobre com i què es vol explicar amb l'exhibició de restes humanes a les vitrines dels museus.**

Els museus d'arqueologia són institucions on no és estrany trobar-hi restes humanes, sobretot restes esquelètiques de períodes antics. Al Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC), en les seves diferents seus, hi ha un nombre destacat d'aquest tipus de restes. La bioètica, en aquest context, es refereix a les consideracions ètiques vinculades amb les restes humanes i els objectes culturals associats que són exhibits i estudiats. L'exhibició de restes humanes, siguin esquelètiques o momificades, planteja des de fa un temps qüestions ètiques i morals que han de ser abordades amb sensibilitat i respecte.

Un dels primers passos que ha fet el mac en la revisió bioètica dels materials i les col·leccions paleoantropològiques ha estat la transferència a Cementiris de Barcelona de les restes momificades d'una nena de curta edat procedent d'un context no arqueològic, per tal que tinguin un enterrament digne. Conservada a l'antic laboratori de Paleopatologia del museu des dels anys setanta. Les despulles a les que s'han donat el nom d'*Estel*, ha estat enterrada avui 21 de novembre de 2023 al cementiri de Montjuïc sota la cura i gestió dels Cementiris de Barcelona.

El director del MAC, Jusèp Boya, inclou en el pla estratègic 2025 la necessitat de treballar en aquest front: "Ens trobem en un moment crucial en què hem de repensar la nostra responsabilitat social com a museu i garantir que les nostres exposicions reflecteixin els valors ètics de la nostra societat", afirma. En aquesta línia, s'ha emprès la revisió de l'exposició permanent del centre, amb l'objectiu d'abordar les consideracions ètiques relacionades amb el maneig de restes humanes de valor arqueològic.

La iniciativa és pionera a Catalunya i pretén explorar i promoure una perspectiva bioètica més respectuosa amb la dignitat humana, tal com s'està fent en diversos països europeus. En són exemples el Regne Unit, amb el plantejament que fa la [British Association for Biological Anthropology and Osteoarchaeology \(https://www.babao.org.uk\)](https://www.babao.org.uk), Noruega, amb el [Norwegian National Committee for Research Ethics on Human Remains](https://www.norwegian-research-ethics.com), o, en l'àmbit europeu, l'Embassy of good science (<https://www.embassy.science>).

El MAC, per la seva àmplia col·lecció de peces arqueològiques i antropològiques, s'ha enfrontat a un debat creixent en els últims anys sobre el tractament de les restes humanes que té en dipòsit i en exposició, motiu pel qual el museu ha decidit iniciar aquest projecte d'avaluació exhaustiva de les seves col·leccions i de la seva forma de presentar-les des d'una perspectiva bioètica.

Amb aquest objectiu es crearà un comitè d'experts en bioètica, arqueologia i antropologia, que obrirà un espai per al debat i la presa de decisions. També donarà pautes per a la revaluació del material antropològic en exposició i la redacció de noves interpretacions. La iniciativa buscarà un equilibri entre la preservació i la divulgació del patrimoni arqueològic i el respecte a la dignitat dels individus, fomentant la participació de les comunitats involucrades. També impulsarà un diàleg ampli i crític sobre la interpretació i presentació de la història i l'arqueologia en el context museístic.

La bioètica afecta diferents àmbits dels museus, des de l'emmagatzematge, conservació i manteniment de les restes antropològiques a la cura i exhibició d'aquestes, passant per la responsabilitat disciplinària dels investigadors i conservadors en la seva recerca i manipulació. La nova línia de treball enriqueix al col·lectiu de professionals de l'arqueologia perquè no consisteix només a revisar la feina feta, sinó també a decidir com es vol fer en el futur.

Així, el MAC es posiciona com un agent de canvi en l'àmbit museístic, prioritant el respecte i la valoració dels individus representats en la seva col·lecció, al mateix temps que fomenta la reflexió crítica i profunda sobre com i què volem explicar amb la presència i exhibició de restes paleoantropològiques.

Més informació

Joan Muñoz – Museu d'Arqueologia de Catalunya – joanmunoz@gencat.cat